

EXPOSICIÓN: **A topoloxía da converxencia uniforme** [Equipo 2] 6/7 de novembro de 2017

Completamento dun espazo métrico

Sexa (X, d) un espazo métrico. Denomínase *completamento* ou *compleción* de X a un par formado por un espazo métrico completo $(\tilde{X}, \tilde{d})$ e unha función isométrica $\phi: X \rightarrow \tilde{X}$ tal que $\phi(X)$ sexa denso en $\tilde{X}$.

8.1 Teorema Todo espazo métrico (X, d) admite un completamento. Ademais, o completamento é único salvo isometrías.

Para demostralo, imos construír unha aplicación isométrica

$$\Phi: X \longrightarrow \mathcal{B}(X, \mathbb{R}).$$

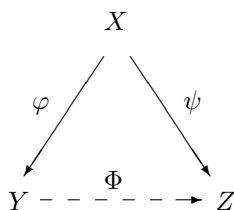
Como o espazo de Banach $\mathcal{B}(X, \mathbb{R})$ é completo, a adherencia de $\Phi(X)$ será un completamento de X . Para definir Φ , fixamos un punto auxiliar $x_0 \in X$. Para cada punto $x \in X$, denotamos por $\phi(x)$ a función de X en $\mathbb{R}$ dada por

$$\phi(x)(y) = d(x, y) - d(x_0, y).$$

É doado comprobar que as funcións $\phi(x)$ así definidas son limitadas, e que Φ é unha función isométrica. O seguinte exercicio permite concluír que o completamento é único salvo isometrías.

8.2 Exercicio Sexan X, Y e Z espazos métricos. Sexan $\varphi: X \rightarrow Y$ e $\psi: X \rightarrow Z$ funcións isométricas.

1. Se Z é completo e $\varphi(X)$ é denso en Y , existe unha función isométrica $\Phi: Y \rightarrow Z$ que fai conmutativo o diagrama

2. Se, ademais, $\psi(X)$ é denso en Z , a función Φ é unha isometría.

Espazos polacos

Os espazos métricos completos e segundo enumerábeis verifican moitas propiedades interesantes. Para un espazo topolóxico metrizable, segundo enumerabilidade equivale a separabilidade. Cando a topoloxía se pode definir a partir dunha métrica completa, dise que o espazo é *completamente metrizable*. Os espazos topolóxicos completamente metrizaes e separábeis denomínanse *espazos polacos*. É inmediato que todo subespazo pechado dun espazo polaco tamén é polaco. O seguinte resultado precisa de máis argumentación.

8.3 Teorema *Todo subespazo aberto dun espazo polaco é polaco.*

Hai que comprobar que todo subespazo aberto dun espazo métrico completo (X, d_X) é homeomorfo a un espazo métrico completo. Sexa E un subespazo aberto dun espazo métrico X . Daquela, $X - E$ é pechado. Consideremos a función continua $f: E \rightarrow \mathbb{R}$, dada por

$$f(x) = \frac{1}{d(x, X - E)}.$$

Sexa $F \subset E \times \mathbb{R} \subset X \times \mathbb{R}$ o grafo de f . O conxunto F pódese expresar como o subconxunto dos elementos (x, t) que verifican $t \cdot d(x, X - E) = 1$, polo que é un subespazo pechado dun espazo métrico completo.

8.4 Exercicio Aplicar o resultado anterior ao caso particular $X = \mathbb{R}$, $E = \mathbb{R} - \{0\}$, procurando unha imaxe gráfica da solución.

Topoloxía da converxencia uniforme no espazo de funcións continuas

Sexan X e Y espazos métricos, supoñamos que a métrica d_Y é limitada No conxunto $\text{Map}(X, Y)$ das aplicacións continuas de X en Y imos considerar a métrica do supremo asociada a d_Y ,

$$\rho_\infty(f, g) = \sup_{x \in X} d_Y(f(x), g(x)),$$

para cada par de funcións f, g en $\text{Map}(X, Y)$. A topoloxía asociada denomínase *topoloxía da converxencia uniforme* en $\text{Map}(X, Y)$, asociada á métrica d_Y de Y . Sexa

$$\Pi = \text{Map}(X, Y) \times X,$$

o espazo topolóxico coa métrica produto. Verifícase a seguinte propiedade importante:

8.5 Teorema *A aplicación avaliación*

$$Av : \text{Map}(X, Y) \times X \longrightarrow Y,$$

dada por $Av(f, x) = f(x)$ é continua.

8.6 Exemplo O anterior resultado aplícase, en particular, á seguinte aplicación

$$Av : \mathcal{C}(I) \times I \longrightarrow \mathbb{R}, \quad Av(f, x) = f(x),$$

considerando en I e en $\mathbb{R}$ a métrica usual.

Camiños e homotopía

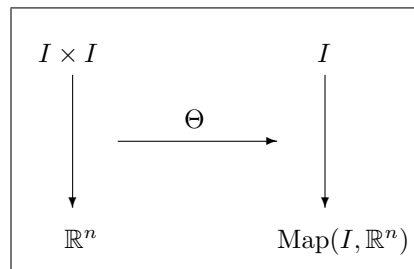
Sexa $I = [0, 1]$, o intervalo unidade coa topoloxía usual, consideremos en $\mathbb{R}^n$ a métrica euclidiana. Como sabemos, un camiño en $\mathbb{R}^n$ é unha aplicación continua $\sigma : I \rightarrow \mathbb{R}^n$. Unha *homotopía de camiños* é unha función continua $H : I \times I \rightarrow \mathbb{R}^n$. Se denotamos (s, t) aos elementos de $I \times I$, para cada t fixo unha homotopía define un camiño $h_t : I \rightarrow \mathbb{R}^n$, por $h_t(s) = H(s, t)$. Neste sentido, unha homotopía adoita pensarse coma unha colección de camiños en $\mathbb{R}^n$ que «varían con continuidade» a respecto do parámetro t (un «*camión de camiños*»). Coa axuda da topoloxía da converxencia uniforme podemos precisar esta idea.

Consideremos os espazos $\text{Map}(I \times I, \mathbb{R}^n)$ e $\text{Map}(I, \text{Map}(I, \mathbb{R}^n))$, coa topoloxía da converxencia uniforme. Definimos unha función

$$\Theta : \text{Map}(I \times I, \mathbb{R}^n) \longrightarrow \text{Map}(I, \text{Map}(I, \mathbb{R}^n)),$$

por

$$\Theta(H)(t) = h_t : I \rightarrow \mathbb{R}^n, \text{ onde } h_t(s) = H(s, t).$$

8.7 Teorema *A aplicación Θ é unha isometría.*

Hai que comprobar:

- que Θ está ben definida. Ou sexa, que para $H \in \text{Map}(I \times I, \mathbb{R}^n)$ a función $\Theta(H)$ é continua;
- que Θ é isométrica, o que se segue do principio dos supremos iterados;
- que a función Θ é sobrexectiva; dada unha función continua $\varphi: I \rightarrow \text{Map}(I, \mathbb{R}^n)$, a composición

$$I \times I \xrightarrow{\varphi \times id_I} \text{Map}(I, \mathbb{R}^n) \times I \xrightarrow{Av} \mathbb{R}^n$$

é unha preimaxe.

(Poderíase traballar nun espazo métrico Y na vez de $\mathbb{R}^n$, pero teríamos que utilizar un resultado sobre compacidade e continuidade uniforme que só coñecemos no marco dos espazos euclidianos)

Exercicio

Dados dous espazos topolóxicos, X e Y , Y metrizable, a topoloxía da converxencia uniforme en $\text{Map}(X, Y)$ depende da métrica (por suposto, limitada) de Y , non somentes da súa topoloxía. Imos ver un exemplo onde dúas métricas de Y , topoloxicamente equivalentes, inducen topoloxías diferentes en $\text{Map}(X, Y)$.

Sexa $X = \mathbb{N}$, $Y = \mathbb{N} \times (\{0\} \cup \{1/n, n \in \mathbb{N}\})$. En Y imos considerar dúas métricas, d' , d'' . A primeira vai ser a métrica usual limitada de $\mathbb{R}^2$,

$$d'((n_1, z_1), (n_2, z_2)) = \frac{\sqrt{(n_1 - n_2)^2 + (z_1 - z_2)^2}}{1 + \sqrt{(n_1 - n_2)^2 + (z_1 - z_2)^2}};$$

a segunda,

$$d''((n, z_1), (n, z_2)) = \min\{1, n|z_1 - z_2|\}, \quad e$$

$$d''((n_1, z_1), (n_2, z_2)) = 1, \quad \text{se } n_1 \neq n_2.$$

É doado comprobar que son métricas topoloxicamente equivalentes. Non inducen a mesma topoloxía en $\text{Map}(X, Y)$: a sucesión de funcións $f_m: \mathbb{N} \rightarrow Y$, $f_m(n) = (n, 1/m)$, coa topoloxía inducida por d' converxe a $f(n) = (n, 0)$, e non é de Cauchy para a métrica asociada a d'' .